

לקראת ה' אב יומא דהילולא של רבינו האריז"ל רבינו האריז"ל נשמת בצלאל שבנה את המשכן בנה את האדם להיות מרכבה להשראת השכינה

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה, שהיא השבת השנייה המרכזית בשלוש השבתות של ימי בין המצרים, דבר בעתו מה טוב לקשר את ימי בין המצרים, עם יומא דהילולא של אביר הרועים, קודש הקדשים, כאחד מן הקדמונים, רבינו יצחק בן לוריא הידוע בעולם בתואר אריז"ל, שזכה להאיר את כל העולם בחשכת הגלויות, באור צח ומצוחצח של תורת הנסתר, אשר יום פטירתו לחיי העולם הבא חל ביום ג' הבא עלינו לטובה יום ה' בחודש מנחם אב.

פתח דבריני יאיר בעדותו הנאמנה של תלמידו ונאמן ביתו רבינו חיים וויטאל זי"ע בהקדמתו הידועה על "שער ההקדמות" [שנדפס ב"עץ חיים], המעיד עדות ברורה על גדולתו וקדושתו הנפלאה של רבו האריז"ל:

"והנה היום אביע חידות ונפלאות תמים דעים, כי בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו אל ה' ויאר לנו, על ידי השרידים אשר ה' קורא בכל דור ודור כנזכר, וגם בדוריני זה אלקי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל, ויקנא לארצו ויחמול על עמו, וישלח לנו עיר וקדיש מן שמיא נחית הרב הגדול האלקי החסיד מורי ורבי כמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי זלה"ה, מלא תורה כרמון במקרא, במשנה, בתלמוד, בפלפול, במדרשים והגדות, במעשה בראשית, במעשה מרכבה.

בקי בשיחות אילנות, בשיחת עופות, בשיחת מלאכים, מכיר בחכמת הפרצוף הנזכר ברשב"י בפרשה ואתה תחזה, יודע בכל מעשי בני אדם שעשו ושעתידים לעשות, יודע במחשבות בני אדם טרם יוציאו מן הכח אל הפועל, יודע עתידות וכל הדברים ההווים בכל הארץ ומה שנגזר תמיד בשמים. יודע בחכמת הגלגול מי חדש ומי ישן, ואיפת האיש ההוא באיזה מקום תלויה באדם העליון ובאדם הראשון התחתון.

יודע בשלהבת הנר ולהבת אש דברים נפלאים, מסתכל וצופה בעיניו נשמות הצדיקים הראשונים והאחרונים ומתעסק עמהם בחכמת האמת, מכיר בריח האדם כל מעשיו, על דרך ההוא ינוקא [בזוהר הקדוש] בפר' בלק, וכל החכמות הנזכרים היו אצלו כמונחים בחיקו בכל עת שירצה, בלתי יצטרך להתבודד ולחקור עליהם, ועיני ראו ולא זר דברים מבהילים, לא נראו ולא נשמעו בכל הארץ מימי רשב"י ע"ה ועד הנה.

וכל זה השיג שלא על ידי שימוש קבלת מעשיות ח"ו כי איסור גדול יש בשימושם, אמנם כל זה היה מעצמו על ידי חסידותו ופרישותו אחרי התעסקו ימים ושנים רבים בספרים חדשים גם ישנים בחכמה הזאת, ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה, היא הביאתו לידי אליהו הנביא, שהיה נגלה אליו תמיד ומדבר עמו פה אל פה ולמדו זאת החכמה...

והנה מלבד החקירות והניסיונות והמופתים אשר ראו בעינינו מן הרב הנזכר זלה"ה, הנה הדרושים והדברים עצמם אשר בחיבורי זה יעידון יגידון, וכל רואיהם יכירום כי דברים עמוקים ונפלאים כאלה אין יכולת בשכל אנושי לחברם, אם לא בכח השפעת רוח הקודש על ידי אליהו ז"ל."

רבינו האריז"ל נשמת בצלאל בן אורי בן חור

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, להתבונן במה שהביא מאורו של עולם הגה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב זי"ע בעל ה"בני יששכר" בפירושו "הוספות מהרצ"א" [על ספר "סור מרע ועשה טוב" מהרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע] (אות ו) חידוש נפלא בשם "ויקהל משה" למקובל האלקי רבי משה מפראג זי"ע, כי ברבינו האריז"ל היתה נשמת בצלאל בן אורי בן חור, והנה הם דברי ה"ויקהל משה" בסיום ספרו בלשון קדשו:

על הגאולה העתידה (דניאל יב-יג): "אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה". כי בכך רמז הקב"ה על השנה שבה גילה רבינו האריז"ל בעולם את תורת הנסתר לתלמידו רבינו חיים וויטאל זצ"ל.

והביאור בזה, כי "אלף" הוא רמז על האלף החמישי, שהוא כנגד המדה החמישית מדת הוד, שהיא בבחינת ירך שמאל שהיו בו אחיזת הדינים והקליפות, וכל גזירות השמד וחורבנות היו באלף החמישי בסוד (שם י-ה): "והודי נהפך עלי למשחית". ושאר המספר "שלש מאות שלשים וחמשה",

"האיר ה' עינינו בשנת של"ה באלף השישי על ידי נשמת בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, וימלא אותו רוח חכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה, הוא נשמת מוריני ורבינו האריז"ל הלא הוא אור שבעת הימים, ובידו נתן המאציל רצון עליון רשות לפתוח המקורות וצינורות עליונים ברזי דאורייתא, ואמר לנו בפירוש שהנסתרות בזמן הזה הם כמו נגלות".

והנה מה שהוסיף ה"ויקהל משה" על כך דבר נפלא בתחילת הספר (מאמר שויני ה' לנגדי תמיד), לפרש לפי זה מה שזכה דניאל לגילוי כנבואה רמז

ויקהל משה על האריז"ל: "האיר ה' עינינו בשנת של"ה באלף השישי על ידי נשמת בצלאל בן אורי בן חור"

רבי חיים וויטאל על האריז"ל: "בקי בשיחות אילנות, בשיחת עופות, בשיחת מלאכים, מכיר בחכמת הפרצוף"

"יודע בכל מעשי בני אדם שעשו ושעתידים לעשות, יודע במחשבות בני אדם... יודע עתידות... ומה שנגזר תמיד בשמים"

"יודע בחכמת הגלגול, מי חדש ומי ישן, ואיפת האיש ההוא באיזה מקום תלויה, באדם העליון ובאדם הראשון התחתון"

הוא רמז על של"ה שנים אחרי אלף החמישי בתוך אלף השישי, שבשנה זו גילה האריז"ל את סודות התורה לתלמידו רבינו חיים וויטאל.

והנה מאותו הזמן התחילה ההתנוצצות של הגאולה העתידה, בזכות סודות התורה שגילה רבינו האריז"ל בזוהר הקדוש, כמו שאמר רביא מהימנא נשמת משה רבינו לרשב"י בשבח לימוד הזוהר הקדוש (פרשת נשא קכד):

"וּבְגִין דְּעֵתִידִין יִשְׁרָאֵל לְמִטְעַם מְאִילְנָא דְחַיִּי, דְּאִיהוּ הָאֵי סִפְרֵי הַזֶּה, יִפְקֹון בֵּיהּ מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי. וְיִתְקַיִים בְּהוֹן (דברים לב-יב) ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאִין עֲמוּ אֶל נְכָר." פירוש: "ובגלל שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים שהוא אותו ספר הזוהר, יצאו בו מן הגלות ברחמים, ויתקיים בהם (דברים לב-יב) ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר."

הנה כי כן זהו שרמז הקב"ה לדניאל על הגאולה העתידה שהתחילה בשנת של"ה לאלף השישי: **"אשרי המחכה ויגיע לימים אלף שלש מאות שלשים וחמשה"**. פירוש, אשרי המחכה לשנת ה' אלפים ושל"ה שנים לבריאת העולם, שאז היתה התחלת הגאולה במה שגילה רבינו האריז"ל סודות התורה, שבזכות העסק בהם נזכה לגאולה העתידה.

"שפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים"

רחש לבי דבר טוב לבאר הקשר בין נשמת בצלאל לנשמת האריז"ל, על פי מה שמצינו מאמר חכמינו ז"ל בענין חורבן בית המקדש במדרש (איכה רבתי ד-טו):

"כתיב (תהלים עט-א) מזמור לאסף אלקים באו גוים בנחלתך, לא הזה קרא צריך למימר אלא בכי לאסף, נהי לאסף, קינה לאסף, ומה אומר מזמור לאסף. אלא משל למלך שעשה בית חופה לבנו, וסיידה וכיידה וציירה, ויצא בנו לתרבות רעה, מיד עלה המלך לחופה וקרע את הוילאות ושיבר את הקנים, ונטל פדגוג שלו [המחנך של הבן] איבוב של קנים והיה מזמור. אמרו לו, המלך הפך חופתו של בנו ואת יושב ומזמור. אמר להם מזמור אני שהפך חופתו של בנו ולא שפך חמתו על בנו. כך אמרו לאסף, הקב"ה החריב היכל ומקדש ואתה יושב ומזמור, אמר להם מזמור אני ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים ולא שפך חמתו על ישראל".

בהשקפה ראשונה יש לתמוה הפלא ופלא, שהרי שנינו בגמרא (שבת קה:): **"המקורע בגדיו בחמתו והמשבר כליו בחמתו והמפזר מעותיו בחמתו יהא**

בעיניך כעובד עבודה זרה". הנה כי כן איך יעלה על הדעת שהקב"ה היה צריך למצוא כביכול פורקן לשפוך חמתו על העצים ועל האבנים.

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שכתוב (שמות כה-ח): **"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"**. ודקדק האלשיך הקדוש, הלא **"מקדש"** הוא לשון יחיד, ואם כן היה צריך לומר: **"ושכנתי בתוכו"** בלשון יחיד, ולא **"בתוכם"** בלשון רבים. ותיריך שביקש הקב"ה ללמדנו כי התכלית של בית המקדש היא, שישירה הקב"ה תחילתו שכינתו בתוך כל אחד מישראל, ומהם נמשכת השראת השכינה בבית המקדש, ועל ידי זה שרתה בבית המקדש קדושה עצומה של השראת השכינה הכלולה מכל ישראל. וזהו פירוש הכתוב: **"ועשו לי מקדש"**, אבל התכלית היא **"ושכנתי בתוכם"** בתוך כל אחד מישראל.

וכן מבואר בשל"ה הקדוש (מסכת תענית נר מצוה אות ל): **"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ושכנתי בתוכו הוה ליה למימר, אלא אמר ושכנתי בתוכם, כי כל אדם מחויב לעשות מקדש, ודבר זה נוהג תמיד. והזוהר כתב כי התפילין שהם סוד המרכבה שאדם מניח הוא המקדש, גם יטהר האדם את עצמו וכל אבריו, ואז הוא בצורת משכן ומקדש"**.

אולם לפני החורבן חטאו ופשעו ישראל, בחושבם שהתכלית היא שישירה הקב"ה את שכינתו בבית המקדש, לכן הם יכולים לעשות ככל העולה על רוחם, ואחר כך יביאו קרבן בבית המקדש לרצות את הקב"ה, כמו שצווח הנביא (ירמיה ט-ט): **"הֲגִנֵּב רֶצֶחַ וְנָאֵף וְהִשְׁבַּע לְשֹׁקֵר וְקָטַר לְבַעַל וְהִלָּךְ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרֵים אֲשֶׁר לֹא יִדְעָתֶם, וּבְאֵתָם וְעַמְדָתָם לִפְנֵי בְּנֵי הָאָשֶׁר וְקָרָא שְׁמֵי עֲלָיו וְאֶמְרָתָם נִצְלָנוּ, לְמַעַן עֲשׂוֹת אֶת כָּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה"**.

מעתה יאירו עינינו להבין מה ששפך הקב"ה את חמתו על העצים ועל האבנים, כי אין הכוונה

ח"ו כאדם המחפש מקום לפרוק את כעסו, אלא הכוונה להיפך שבמקום לשפוך חמתו ולהעניש את ישראל על חטאם, שפך כביכול את חמתו על העצים ועל האבנים להחריב את בית המקדש, ללמדנו שאין רצונו להשרות שכינתו רק בבית המקדש של עצים ואבנים, אלא עיקר רצונו הוא להשרות שכינתו בתוך לבם של ישראל.

יומתק להבין בזה מה ששנינו בגמרא (ברכות ח:): **"מיום שחרב בית המקדש אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד"**. כי הן אמת שעל ידי חורבן בית המקדש נסתלקה משם השכינה, אבל מי שעוסק בתורה הרי הוא זוכה להשראת השכינה, כמו ששנינו בגמרא (שם ו:): **"שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו"**. הנה כי כן זהו ביאור המאמר: **"מיום שחרב בית המקדש"**, ונחסרה משם השראת השכינה, **"אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד"**, שהוא משרה שם שכינתו על העוסק בתורה.

תכלית הבריאה שישירה הקב"ה שכינתו בלבות בני אדם

ונראה להרחיב הביאור בזה על פי מה שידוע מדברי חכמינו ז"ל, כי מה שצוה הקב"ה לעשות המשכן הוא כדי שתהיה להם כפרה על חטא העגל, ומקור הדבר במדרש תנחומא (פרי תרומה סימן ח):

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כדי שידעו כל האומות שנתכפר להם מעשה העגל, ולכן נקרא משכן העדות שהוא עדות לכל באי עולם שהקב"ה שכן במקדשכם, אמר הקב"ה יבוא זה שבמשכן ויכפר על זה שנעשה בו העגל שכתוב בו (שמות לב-ג) ויתפרקו כל העם את נזמי הזהב וגו', ולכן מתכפרין בזהב (שמות כה-ג) וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב, אמר הקב"ה כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך".

לפי זה נשכיל להבין מה שהביא ב"עירין קדישין תניינא" (פרשת תרומה) בשם הרה"ק רבי

ומעתה המאכל שהם אוכלים הוא קרוב לעולה על גבי האישים, כי ודאי הוא שיהיה נחשב לעילוי גדול אל אותם הדברים שהיו עולים על גבי המזבח, כיון שהיו נקרבים לפני השכינה... כן המאכל והמשתה שהאיש הקדוש אוכל, עילוי הוא למאכל ההוא ולמשתה ההוא, וכאילו נקרב על גבי המזבח ממש.

והוא הענין שאמרו עליו ז"ל (כתובות קה:): כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב ביכורים. וכן אמרו (יומא עא.) ימלא גרונו של תלמידי חכמים במקום נסכים... כי תלמידי חכמים הקדושים בדרכיהם ובכל מעשיהם הנה הם ממש כמקדש וכמזבח, מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש, והנה הנקרב להם כנקרב על גבי המזבח".

האריז"ל גילה איך אדם עצמו צריך להיות בבחינת משכן

מעתה יאירו עינינו להבין מעט מזעיר על הקשר הנפלא בין נשמת בצלאל בן אורי לנשמת רבינו האריז"ל, כי בצלאל בן אורי זכה להעמיד את המשכן בצורת קומת אדם, כדי שיוכלו ישראל אחרי חטא העגל להתקדש בכניסתם לבית המקדש, והנה בא רבינו האריז"ל נשמת בצלאל אחרי חורבן בית המקדש וגילה בעולם את תורת הנסתר, איך שיקדש האדם עצמו את כל רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו שיזכה להיות מרכבה להשראת השכינה, כמבואר באריכות בספר "שערי קדושה" לרבינו חיים וויטאל שקיבל מרבו האריז"ל.

ונראה להביא סימוכין לכך מדברי רבינו האריז"ל שתכלית הבריאה היא שיזכה האדם להיות מרכבה להקב"ה, ממה שמבואר ב"עץ חיים" (שער הכללים פ"א): "כשעלה ברצונו יתברך שמו לברוא את העולם כדי להיטיב לברואיו, ויכירו גדולתו, ויזכו להיות מרכבה למעלה להידבק בו יתברך". הרי מבואר כי תכלית הבריאה היא שישגי האדם את גדולתו של הקב"ה עד כדי כך שיהיה מרכבה להידבק בו.

וזהו שנדפס ב"שערי ציון" תפלה אחרי תיקון חצות, המבוססת על דברי רבינו האריז"ל: "רבונו של עולם הריני מכוון לעשות כל גופי מרכבה לשכינה". בהמשך הדברים הוא מפרט באופן כללי איך כל הגוף הוא מרכבה למעלה:

"הגולגולת שלי מרכבה לכתר... המוח שלי מרכבה לחכמה... הלב שלי מרכבה לבינה... זרוע ימין שלי מרכבה לחסד... זרוע שמאל שלי מרכבה לגבורה... הגוף שלי מרכבה לתפארת... השוק ימין

אלשיך: "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". ולא "בתוכו" כי הקב"ה חפץ להשרות השכינה בתוך כל אחד מישראל

הקב"ה שפך חמתו על העצים ועל האבנים ללמדנו שהוא חפץ להשרות השכינה בתוך לבכם של ישראל

בצלאל בן אורי בן חור בנה את המשכן בחכמה תבונה ודעת כדי לקיים מצות עשה "ועשו לי מקדש"

האריז"ל לימד את ישראל לקדש את כל גופם להיות מרכבה להשראת השכינה לקיים "ושכנתי בתוכם"

לפניו במצוות. וב' הפירושים אחד, כי כשבני ישראל זכאין, השכינה שורה בהם ממש על ידי תיקון רמ"ח איברים ברמ"ח מצוות עשה, ונקראו הם עצמם משכן ה', כי לא מצינו בכתוב מעשה המשכן קודם החטא.

ויש לומר כי קודם החטא היו מוכנים להיות כמלאכי השרת, והיתה שכינה שרויה ביניהם בלי הכנת מקום מיוחד, והיה מתקיים ואנוהו אתנאה לפניו במצוות כנ"ל, ואחר כך הרגישו שעל ידי החטא יצטרכו לבנין המקדש, ובקשו על זה (שמות שם-יז) מכוון לשבתך כו', כי השירה כולל כל מה שעובר על בני ישראל עד לעתיד כדאיתא בזוהר הקדוש".

הנה כי כן זאת היא עבודת הקודש המוטלת עלינו בגלות אחרי ששפך הקב"ה חמתו על העצים ועל האבנים, לקדש את עצמנו ככל האפשר כדי שנוזכה להיות בבחינת מרכבה להשראת השכינה, על ידי שנעסוק בתורה ונייצר בכך לפני הקב"ה ד' אמות של הלכה, שיוכל להשרות שם שכינתו כמו שהשרה בבית המקדש.

"הקדוש הדבק תמיד לאלקיו" השכינה שורה עליו כמו בבית המקדש"

ומה נפלאים הם דברי ה"מסילת ישרים" (פרק כו) שמתאר מדרגה עליונה זו, שהאדם מתעלה כל כך בקדושתו עד שהוא עצמו מתקדש בקדושת בית המקדש:

"אך הקדוש הדבק תמיד לאלקיו, ונפשו מתהלכת בין המושכלות האמתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעולם הזה, וכמאמרם זכרונם לברכה [ב"ר פב-ו] על הפסוק (בראשית לה-יג) ויעל מעליו אלקים, האבות הן המרכבה, וכן אמרו (רש"י שם יז-כב) הצדיקים הן המרכבה, כי השכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש.

ישראל מרוזין ז"ע, כי לפני חטא העגל לא היה צריך משכן להשראת השכינה, אלא הקב"ה היה משרה שכינתו בלב כל אדם:

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם. ואמרו חז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, מלמד שהקב"ה שוכן בתוך לבות בני אדם. ושאל [הרה"ק מרוזין], מדוע צוה הקב"ה שיהיה הלב משכן לו. אך נראה באיזה זמן היה המשכן, כי המשכן היה אחר חטא העגל, כי בעת שיצאו ישראל ממצרים וקיבלו התורה (שבת קמו.) פסקה זוהמתו, והיה יכול להיות התגלות אלקית בכל מקום, ולא היו צריכים למקום מיוחד. אבל אחר כך שגרמו בחטא העגל מה שגרמו ונתמעטו הלבבות, ולא היה יכול להיות התגלות אלקית בכל מקום בכל העולם, לזאת צוה הקב"ה לעשות משכן מיוחד להשראת שכינתו יתברך, שעל כל פנים שם יהיה התגלות אלקות".

וכן כתב ה"ספורנו" פרשת בחוקותי לפרש מה שהבטיח הקב"ה לישראל אם ילכו בחוקותיו ויקיימו מצוותיו (ויקרא כו-יא): "ונתתי משכני בתוכם. תשרה שכינתי בתוכם בכל מקום שתהיו, כמו שיעד קודם העגל באמרו (שמות כ-כד) בכל המקום אשר אזכיר שמי אבוא אליך". בדרך זו הוא ממשיך לפרש את ההבטחה (ויקרא שם כה): "והתהלכתי בתוכם".

"ענין המתהלך הוא ההולך אנה ואנה, כי לא אל מקום אחד בלבד ירד שפע הכבוד, כמו שהיה במשכן ובמקדש כאמרו ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, כלומר בזה האופן ובאותו המקום בלבד אשכון בתוכם... אבל אתהלך בתוכם ויראה כבודי בכל מקום שתהיו שם, כי אמנם בכל מקום שיהיו שם צדיקי הדור הוא קדוש משכני עליון".

וכן כתב ב"שפת אמת" (פסח שנת תרמ"ו ד"ה במדרש):

"על הים אמרו (שמות טו-ב) ואנוהו, פירש רש"י בנין המקדש, ובגמרא איתא (שבת קלא): אתנאה

שלי מרכבה לנצח... השוק שמאל שלי מרכבה להוד... הברית שלי מרכבה ליסוד... עטרה של הברית שלי מרכבה למלכות".

הביאור בזה על פי המבואר בדברי הראשונים, כי הגם שהקב"ה הוא למעלה מכל המדרגות, אולם במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, שנתלבש להנהיג את העולם בעשר מדות, ומקור הדבר בתיקוני זהר במאמר פתח אליהו (הקדמה יז), שהקב"ה מנהיג את העולם על ידי עשר מדות הנקראות בשם: **כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות.**

ומפרש בתיקוני זוהר שם, כי עשר המדות הן כביכול בצורת אדם. הא כיצד, "כתר" היא כמו כתר שעל ראש המלך, "חכמה" היא בבחינת החכמה שבמוח, "בינה" היא בבחינת בינת הלב, וכן שאר ז' המדות הן כנגד איברי הגוף, "חסד" היא זרוע ימין, "גבורה" היא זרוע שמאל, מדת "תפארת" היא בבחינת הגוף, מדות "נצח והוד" הן בבחינת שתי הרגלים, מדת "יסוד" צדיק היא בבחינת משפיע, מדת "מלכות" היא מה שמולך הקב"ה על כל העולם.

והנה על ידי שאיש ישראל עושה מעשה חסד למטה, הרי הוא נעשה מרכבה למדת החסד של הקב"ה שהיא יד ימין, ואם הוא משתמש במדת גבורה להתגבר על יצרו הרע, הרי הוא נעשה מרכבה למדת גבורה של הקב"ה שהיא יד שמאל, ואם הוא מפאר את מצוות התורה, הרי הוא נעשה מרכבה למדת תפארת של הקב"ה, ואם הוא מנצח את היצר הרע הוא נעשה מרכבה למדת הנצח של הקב"ה, ואם הוא מודה להקב"ה הוא נעשה מרכבה למדת הוד, ואם הוא מתקשר להקב"ה בקדושה הוא נעשה מרכבה למדת יסוד, ואם הוא ממליך את הקב"ה על כל מעשיו הוא נעשה מרכבה למדת מלכות.

וזהו ששינינו בגמרא (תענית יא.): "לעולם ימוד אדם עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו". ופירש ב"מאור ושמש" (פרשת תרומה) הכוונה בזה:

"שהאדם צריך להזדכך את עצמו מכל מיני גשמיות כדי שיהיה מרכבה לשכינה הקדושה, כי קודשא בריך הוא וישראל ואורייתא חד הן, ובאורייתא ברא קודשא בריך הוא עלמא, וכוונת הבריאה היתה כדי שיהיה שכינתו בתחתונים. ועל כוונה זו צוה לעשות משכן כדי שיצמצם שכינתו בתחתונים... לכן אם האדם מזדכך עצמו מכל וכל ומקדש את רמ"ח איבריו וש"ה גידיו וזכה ונעשה מרכבה לשכינה והשכינה מדברת מתוך גרונו".

הנה כי כן זהו הקשר בין נשמת רבינו האריז"ל לנשמת בצלאל בן אורי בן חור, שמילא הקב"ה את שניהם ברוח חכמה בינה ודעת, איך לבנות את המשכן להשראת שכינתו, בצלאל בן אורי בן חור בבנין המשכן בפועל בבחינת "ועשו לי מקדש", ורבינו האריז"ל בבנין גופו של איש ישראל להיות כלי להשראת השכינה בבחינת "ושכנתי בתוכם".

וימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת

חשבתי דרכי להעלות על שלחן מלכים עוד קשר נפלא בין בצלאל לרבינו האריז"ל על פי מה שכתוב (שמות לה-ל): "ויאמר משה אל בני ישראל, ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה, וימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה, ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת". וצריך ביאור מאחר שכתוב שמילא אותו הקב"ה בחכמה בתבונה ובדעת בכל מלאכה, לשם מה הוסיף הכתוב: "ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת".

וביאר הגה"ק בעל "חידושי הרי"ם" ז"ע, כי כאשר נתבונן בזהב שהביאו ישראל נדבה למשכן,

נראה שבחלק ממנו נשתמשו בקדשי הקדשים כמו הארון הכפורת והכרובים, ובחלק ממנו נשתמשו למזבח לשלחן ולמנורה שהיתה בהם קדושה גדולה, ואילו בחלק מהזהב נשתמשו רק לציפוי הקרשים ולאדנים של המשכן.

והענין הוא שבצלאל זכה לרוח הקודש, להכיר מחשבות בני אדם ולדעת באיזו כוונה הביאו את הנדבה למשכן, לכן נדבת הצדיקים שנדבו את תרומתם למשכן בכוונה גדולה בלתי לה' לבדו, מהנדבה שלהם נבנה הקדשי קדשים הארון והכרובים וכדומה, אך מהנדבה שהביאו אנשים כאלו שלא נתנוהו בכוונה כל כך גדולה, מהנדבה שלהם נעשה רק הציפוי לקרשים וכדומה.

הנה כי כן זהו פירוש הכתוב: "וימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה, ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת". כלומר שידע לחשוב מחשבות בני אדם באיזו כוונה הביאו את נדבתם למשכן, כדי לדעת מה לעשות בזהב בכסף ובנחושת שהביאו, אם להשתמש בהם לכלים שהיתה להם קדושה יותר גדולה או בכלים שהיתה בהם קדושה יותר קטנה עכדה"ק.

והנה כאשר נתבונן בסיפורים הנוראים שמספרים על האריז"ל, שזכה להשיג כל מחשבות בני אדם הן לטוב והן לרע ח"ו, כמו שהעיד עליו רבי חיים וויטאל בהקדמה הנ"ל: "יודע בכל מעשי בני אדם שעשו ושעתידיים לעשות, יודע במחשבות בני אדם טרם יוציאום מן הכח אל הפועל", וכך היה יכול להדריך בני אדם איך להתקדש במחשבה דיבור ומעשה, כדי שיזכו להיות מרכבה להשראת השכינה, הרי זה מתאים להפליא לבצלאל שבנה את המשכן על ידי שהיה יודע לחשוב מחשבות של בני אדם שתרגמו לבנין המשכן. זכותו תגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי'

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com